

**Predhodno mnenje Odbora regij – Dejavniki uspešnosti za predvidevanje in spremljanje prestrukturiranja v mestih in regijah**

(2007/C 305/07)

**ODBOR REGIJ**

- meni, da je treba uvideti, da v mestih in regijah poteka neprestano prestrukturiranje, ki spremlja naše življenje. Prestrukturiranje je treba obravnavati kot priložnost za reševanje sedanjih in prihodnjih gospodarskih težav;
- priporoča stalno spremljanje teh procesov v celotni Evropski uniji, ki bi ga izvajali od vseh zainteresiranih strani neodvisni organi. Evropska unija in države članice bi morale spodbujati vzpostavljanje lokalnih in regionalnih partnerstev med upravnimi oblastmi, podjetji in socialnimi partnerji ter s tem spodbujati sodelovanje za lokalni razvoj v času globalizacije, zlasti v obrobni regijah, kjer obstaja tveganje izgube kulturne dediščine ali lokalne ali regionalne identitete;
- Prestrukturiranje mora na lokalni in regionalni ravni zagotoviti doseganje ciljev, ki so v skladu z evropskimi politikami, npr. glede konkurenčnosti in inovativnosti, hkrati pa ohraniti visoko raven zaposlenosti. Sedanji proces prestrukturiranja pa mora biti tudi prvi korak k posodabljanju, katerega cilj je ustvariti v prihodnost usmerjeno gospodarstvo, ki temelji na znanju in inovacijah. Tega cilja ni mogoče doseči brez povečanja naložb v človeški kapital;
- Celostni pristop k prestrukturiranju podeželja zagotavlja (oziroma naj bi zagotovil) minimalen dostop do storitev splošnega gospodarskega pomena, da bi privabili podjetja in izkušene delavce ter zaježili odseljevanje. Pri tem je smiselno usmeriti pozornost v to, da se sredstva iz ESRR, ESS in EARFD namenijo obnavljanju in ne ohranjanju sedanjega stanja. Pomemben instrument za obravnavo neposrednih problemov, ki lahko nastanejo zaradi prestrukturiranja, je Evropski sklad za prilagoditev globalizaciji.

**Poročevalec:** Witold KROCHMAL, Mayor of Wolow (PL/UEN-EA)

**Politična priporočila**

ODBOR REGIJ

*Socialno-ekonomsko in politično ozadje mnenja*

1. Evropska komisija je 16. oktobra 2006 zaprosila Odbor regij, da pripravi predhodno mnenje o učinkovitih strategijah za prestrukturiranje evropskih mest in regij. Komisija meni, da bo mnenje Odbora koristen prispevek k oblikovanju pristopa Komisije k procesu prestrukturiranja, ki je nujen za evropsko gospodarstvo.

2. Evropska unija trenutno doživlja korenite gospodarske spremembe, saj poteka prestrukturiranje celotnega gospodarstva nekaterih mest in regij. Lokalne in regionalne oblasti se zato srečujejo z novimi izzivi, na katere morajo odgovoriti, da bi ohranile gospodarsko, družbeno in okoljsko ravnovesje.

3. Prestrukturiranje je treba obravnavati kot priložnost za reševanje sedanjih in prihodnjih gospodarskih težav ter lajšanje in odpravljanje njihovih negativnih učinkov. Regionalna in lokalna raven zaradi poznavanja lokalnih razmer in sposobnosti ustreznega, hitrega in prilagodljivega odzivanja najučinkoviteje izvaja politike prestrukturiranja, zlasti, kadar ti procesi niso namenjeni reševanju strukturnih težav.

4. Prestrukturiranje mora na lokalni in regionalni ravni zagotoviti doseganje ciljev, ki so v skladu z evropskimi politikami, npr. glede konkurenčnosti in inovativnosti, hkrati pa ohraniti visoko raven zaposlenosti, da bi evropskim državljanom zagotovili primerno življenjsko raven.

5. Ti izzivi so posebej pomembni za regije in mesta – lokalne oblasti, ki imajo veliko možnosti za spreminjanje strateških smernic v konkretne ukrepe in mobilizacijo lokalnih družbenih organizacij in podjetij k ukrepanju.

6. To mnenje naj bi prispevalo več dodatnih elementov k razpravi o sedanjih procesih prestrukturiranja na lokalni in regionalni ravni, ki so postali neizogibna stalnica in stalni spremljevalci naše družbe in gospodarstva.

7. Glavni dejavniki, ki sprožijo proces prestrukturiranja in jih morajo lokalne, regionalne in nacionalne oblasti obravnavati ter po možnosti celo predvideti in pričakovati, so:

- razmah globalizacije;
- varnost in boj proti terorizmu;
- energija in podnebne spremembe;
- odpiranje svetovnih gospodarstev mednarodni trgovini;

— razvoj notranjega trga EU;

— uvedba novih inovativnih tehnologij;

— višji standardi na področju varstva okolja;

— vedno večji pomen storitev splošnega pomena;

— spremembe povpraševanja potrošnikov.

8. Prestrukturiranje poteka na več ravneh in na več področjih:

— na medsektorski ravni;

— na sektorski ravni;

— na ravni podjetja.

9. Ne glede na pristop posamezne panoge ali sektorja potekajo procesi prestrukturiranja v glavnem na lokalni ravni, saj ti procesi najbolj vplivajo na lokalne in regionalne skupnosti.

10. Ker spremembe, zaradi katerih je prestrukturiranje nujno, nastajajo zelo hitro, gre pri teh procesih pogosto za nenadne ukrepe, katere so podjetja prisiljena sprejeti, če se želijo prilagoditi zahtevam svetovnega gospodarstva in spremembam na trgu potrošnikov.

11. Zaradi vedno bolj globaliziranega gospodarstva imajo krize v podjetjih ali sektorjih ali njihova kratkoročno premajhna konkurenčnost vedno večje posledice. Take krize so nepredvidljive in lahko postopoma povzročijo veliko škodo gospodarski strukturi regij.

12. Iz istega razloga je vedno pogostejše preseljevanje podjetij, tj. nenadni prenos gospodarske dejavnosti iz ene regije v drugo. Te nepričakovane odločitve se sprejemajo na podlagi strateških in finančnih ter drugih meril, kot je na primer cena proizvodnih dejavnikov, vendar jih včasih spodbujajo z regionalnimi pobudami in politikami privabljanja naložb.

13. Tovrstno hitro prestrukturiranje pa ima nezaželene posledice kljub trdnim pravnim instrumentom in strokovnemu vodstvu v mnogih državah. Ti procesi ne morejo preprečiti dolgoročnih negativnih družbenih sprememb v teh regijah in vodijo h kratkoročnim rešitvam na račun trajnejših rešitev ter pogosto povzročijo resne socialne in regionalne težave. Preseljevanje podjetij, ki samim podjetjem prinese koristi, je pogosto resen udarec za regije, ki izgubijo podjetje.

14. Ne gre za izziv, da bi morali neizogiben postopek prestrukturiranja ustaviti, temveč bi ga morali sprejeti tako, da regije, občine in posamezniki, če se le da, ne bi občutili negativnih posledic, dolgoročno pa dobili nove priložnosti.

15. Do večine primerov hitrega prestrukturiranja je prišlo v državah, ki so se Uniji priključile leta 2004 in 2007, delno zaradi različnih ravni gospodarskega razvoja in napredovanja na področjih novih tehnologij in inovacij v 27 državah članicah EU. V mnogih primerih so bili doseženi pričakovani gospodarski rezultati, vendar na račun negativnih družbenih posledic predvsem zaradi kratkega prehodnega obdobja.

16. Če želimo, da bi bilo prestrukturiranje stalen proces, je treba proučiti primere prestrukturiranja v starih državah članicah z uporabo metode predvidevanja, kar bi omogočilo zgodnejše odkrivanje morebitnih težav, s čimer bi lahko preprečili ali pa vsaj omilili negativne učinke prestrukturiranja.

17. Uspeh določenega procesa prestrukturiranja – zlasti predvidevanje težav – je v veliki meri odvisen od dialoga med podjetji, tretjim sektorjem, zaposlenimi in njihovimi organizacijami (na primer sindikati), lokalnimi in regionalnimi oblastmi, univerzitetnimi središči in raziskovalnimi ustanovami ter vladnimi organi, kot so npr. regionalne razvojne agencije. Rezultat in uspeh prestrukturiranja sta pogosto odvisna od kakovosti tega dialoga.

18. Lokalne in regionalne oblasti imajo v tem procesu pomembno vlogo. Če je prestrukturiranje neizogibno, so možne tri vrste ukrepov:

- krepitev in po potrebi večanje raznovrstnosti lokalne ekonomske in socialne baze ter infrastrukture,
- ukrepanje za ohranitev glavnih delodajalcev in krepitev MSP kot gonil zaposlovanja,
- povečanje privlačnosti regije, mesta ali lokalne skupnosti.

Za te ukrepe, pa tudi za sam proces prestrukturiranja, so potrebni ustrezni statistični podatki, viri informacij in posebna strategija zbiranja in posredovanja informacij vsem udeleženi stranem v procesu prestrukturiranja.

19. Politika obveščanja bi morala upoštevati predvsem mala in srednje velika podjetja, ki imajo zaradi svojega položaja več težav z ocenjevanjem virov informacij, ki omogočajo predvideti spremembe na trgu.

20. Sektor MSP si zasluži posebno pozornost tako v času samega prestrukturiranja kot v času predvidevanja sprememb. V teh fazah je najbolj potrebno ukrepanje za okrepitev in razvoj vodstvenih, organizacijskih ter strateških znanj in sposobnosti, ki lahko pripomorejo k rasti MSP z osvobajanjem od tradicionalnega družinskega vzorca in z uvajanjem modela nadzora in upravljanja, ki ustreza svetovni konkurenci. Iz proučenih primerov je razvidno, da je bila strategija najemanja podizva-

jalcev najučinkovitejša metoda, vendar samo v primerih, v katerih je bilo možno preseči standardne odnose na trgu in vzpostaviti partnerstva na podlagi sodelovanja med podjetji in družbami znotraj mreže, zlasti na regionalni ravni.

#### *Sklepne ugotovitve*

21. Iz proučenih primerov prestrukturiranja je razvidno, da ne obstaja samo en pristop in da je izbira v veliki meri odvisna od vrste teritorialne skupnosti (regija, mesto, lokalna skupnost), gospodarskega sektorja, vrste področja z vidika geografske lege (območja na obrobju), uporabe zemljišča (kmetijstvo, lahka industrija, težka industrija) ter stopnje gospodarskega razvoja te države.

22. Sedanji proces prestrukturiranja pa mora biti tudi prvi korak k posodabljanju, katerega cilj je ustvariti v prihodnost usmerjeno gospodarstvo, ki temelji na znanju in inovacijah. Tega cilja ni mogoče doseči brez povečanja naložb v človeški kapital z boljšim izobraževanjem in usposabljanjem. To zahteva učinkovite in produktivne naložbe v lokalni in regionalni trg dela, kar bi omogočilo predvideti izzive, ki jih s seboj prinašajo hitri procesi prestrukturiranja gospodarstva in družbe.

23. Širitev in večanje naložb v človeški kapital ter prilagajanje izobraževanja in usposabljanja, da bi ugodili zahtevam po novih znanjih, ki so potrebna zaradi prestrukturiranja, povzroči dodatne stroške. Potrebni so primerni mehanizmi, s pomočjo katerih bi zagotovili, da se ti stroški porazdelijo med podjetja, javni sektor in fizične osebe. Posebno podporo potrebujejo obsežne strategije usposabljanja, ki zagotavljajo usposobljenost, potrebno v gospodarstvu, ki temelji na znanju in inovacijah. Izmenjava izkušenj in ustanavljanje partnerstev med mesti in regijami na področju izobraževanja in usposabljanja sta bistvene pomena za učinkovito izvedbo teh procesov.

24. Iz zgornjih primerov je razvidno, da so naložbe v človeški kapital izredno pomemben del prestrukturiranja in obnove mest in podeželja. To je dejansko glavna naloga organizacij, ki so vključene v prestrukturiranje na lokalni ravni. Vprašanja poklicne in gospodarske mobilnosti ter uravnotežene ponudbe in povpraševanja na lokalnem trgu dela so odločilnega pomena za učinkovito prestrukturiranje. Mobilnost iskalcev zaposlitve in tistih, ki jim grozi brezposelnost, zlasti delavcev z nizko stopnjo izobrazbe, bi bilo treba spodbujati s ponudbo storitev iskanja zaposlitve, prilagojenih posamezniku, poklicnega usposabljanja in pridobivanja izkušenj, da bi se lahko iskalci zaposlitve in tisti, ki jim grozi brezposelnost, prilagodili potrebam trga dela. To je zlasti pomembno za mlade, ki imajo več težav z iskanjem zaposlitve.

25. Ukrepi, ki temeljijo na načelih evropskega programa za mlade, kot so poklicno svetovanje, pomoč pri dokončanju šolanja in dostop do ustreznega usposabljanja, lahko omogočijo enostaven prehod s šolanja v zaposlitev na območjih, ki se srečujejo s prestrukturiranjem.

26. Takšni ukrepi bi lahko ustavili neugodne trende v mestih in na podeželju, kot je odseljevanje s podeželja, ki je težava ne samo zato, ker lahko podeželska območja kot skupnosti izginejo, kar bi pomenilo izgubo kulturnih vrednot, tradicije in lokalnih posebnosti, temveč tudi zato, ker je s tem ogroženo hidrogeološko ravnovesje. Najbolj učinkovit način za zaustavitev tega procesa so ukrepi v okviru programov Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR), Evropskega socialnega sklada (ESS) in Evropskega sklada za kmetijstvo in razvoj podeželja (EAFRD). Celostni pristop k prestrukturiranju podeželja zagotavlja (oziroma naj bi zagotovil) minimalen dostop do storitev splošnega gospodarskega pomena, da bi privabili podjetja in izkušene delavce ter zajezili odseljevanje. Pri tem je smiselno usmeriti pozornost v to, da se sredstva iz ESRR, ESS in EAFRD nameenjajo obnavljanju in ne ohranjanju sedanjega stanja.

27. Pomemben instrument za obravnavo neposrednih problemov, ki lahko nastanejo zaradi prestrukturiranja, je Evropski sklad za prilagoditev globalizaciji, ki ponuja kratkoročno pomoč regijam, ki jih je prizadela selitev gospodarske dejavnosti zaradi globalizacije. Odbor regij je pozdravil oblikovanje tega instrumenta in priporočil, da se njegov obseg poveča na milijardo EUR na leto. Odbor regij pričakuje prvo letno poročilo o rezultatih, ki jih je dosegel Evropski sklad za prilagoditev globalizaciji leta 2007 (poročilo bo objavljeno leta 2008), da bo lahko podrobno analiziral, ali merila posega, ki ga določa člen 2 Uredbe 1927/2006/ES, omogočajo ustrezno izvrševanje sklada, in prispeval k razpravi o možnem pregledu teh meril.

28. Zaradi prestrukturiranja je veliko regij vse bolj odvisnih od turizma. V tem primeru se celostni pristop, ki izkorišča naravne vire in kulturno dediščino, osredotoča na kakovost in glavni cilj je zadovoljstvo stranke. Uspeh takšnih procesov je v veliki meri odvisen od razvoja komunikacij, povezanosti teh območij z večjimi nacionalnimi in evropskimi omrežji ter uporabe novih tehnologij pri komuniciranju na splošno, vključno s širokopasovnim internetnim dostopom, in od primernih ukrepov izobraževanja in usposabljanja.

29. Prav kulturno in naravno bogastvo bi morala imeti v teh procesih prestrukturiranja največji pomen. Včasih gre pri tem za

najbolj pomemben vir v procesu prestrukturiranja, zlasti na redko poseljenih območjih na obrobju, saj omogoča dinamično rast turizma, kar lahko postane vzvod lokalnega razvoja.

30. Približno 60 % prebivalstva EU živi na mestnih območjih s 50 000 prebivalci in več. Večina delovnih mest, podjetij, visokošolskih ustanov in drugih središč družbenega in gospodarskega življenja se nahaja v mestih in na mestnih območjih. Ta območja sicer ponujajo priložnosti, vendar skrivajo tudi nevarnosti. Pri prestrukturiranju v evropskih mestih gre poleg konkretnih gospodarskih ukrepov tudi za ukrepe za prenovu mestnih območij v širšem pomenu besede.

31. Kot kažejo primeri, lahko samo s celostno obravnavo gospodarskih in družbenih težav ter težav, povezanih s prostorskih načrtovanjem, dosežemo rezultate, ki jih pričakujejo lokalno prebivalstvo, lokalne oblasti in EU. V mestih je lažje najti partnerje za prestrukturiranje, vendar so uspešna samo javno-zasebna partnerstva in partnerstva s tretjim sektorjem, ki se financirajo iz različnih virov.

32. Mesta, ki so ohranila prevladujoč položaj v svoji regiji, npr. zaradi svoje velikosti ali zgodovine, so sprejela strategijo obnove kot gonilno silo regije. Zaradi svojega današnjega položaja lahko pomagajo pri procesu prestrukturiranja v celotni regiji, tako z neposrednimi partnerstvi kot z organizacijami, ki imajo sedež v njihovem mestu.

33. Ukrepi za povečanje konkurenčnosti in spodbujanje podjetništva, inovacij in razvoja storitev so prispevali k privabljanju in ohranjanju visoko usposobljenih delavcev. S tem se je zelo izboljšal obseg in standard storitev za lokalno prebivalstvo. Ustrezno načrtovanje, zasnova in vzdrževanje mestnih območij so prispevali k upadu kriminala v mestih, zato so ulice, parki in otroška igrišča postali privlačnejši. Visokokakovostno mestno okolje je bistveni del učinkovitega prestrukturiranja, saj pomaga pri zagotavljanju zanimivega okolja za delo, življenje in naložbe.

34. Izkušnje kažejo, da so mesta, ki so spodbujala oblikovanje grozdov, precej povečala svojo konkurenčnost. Odnose med mestom in podeželjem je treba ohranjati na primerni ravni, da se zagotovijo enake možnosti za razvoj ter zmanjšajo razlike med mestnimi in podeželskimi območji.

35. Pristop, ki je prilagojen procesu prestrukturiranja na regionalni ravni, morajo spremljati mreže regij s podobno vrsto prestrukturiranja (mreže obrobni in rudarskih regij).

36. Pomembno je, da imajo tudi udeleženci in partnerji v procesu prestrukturiranja večji dostop do virov financiranja: poleg evropskih subvencij in skladov morajo biti na voljo tudi bančna jamstva, vzajemna jamstva ter standardna in mikro posojila. Evropska investicijska banka in Evropski investicijski sklad imata lahko pri tem zelo pomembno vlogo.

37. En sam model, ki bi zagotavljal uspeh za vse, ne obstaja. Vendar je kljub razlikam v posameznih procesih prestrukturiranja možno določiti več dejavnikov, ki so značilni za uspešno prestrukturiranje:

- stalno spremljanje gospodarskih sprememb za zgodnje predvidevanje prestrukturiranja;
- predvidevanje ne sme biti omejeno samo na napovedovanje, temveč mora ponuditi tudi možne scenarije izvedbe;
- dialog z organizirano civilno družbo, tudi izmenjava informacij med stranmi, ki sodelujejo v procesu prestrukturiranja;
- strukture, ki povezujejo visokošolske, znanstvene in raziskovalne ustanove, industrijo ter upravo na vseh ravneh;
- lahko dostopne strukture visokokakovostnega izobraževanja in usposabljanja;
- redno javno ocenjevanje kakovosti, učinkovitosti in posledic sprejetih ukrepov;
- različni viri financiranja procesa prestrukturiranja; financiranje mora vključiti vse zainteresirane strani, kar vodi k učinkovitejšim ukrepom;
- ugotovitev, do katere mere je regija ali mesto sposobno izvesti teritorialno politiko za ohranitev sposobnosti lokalnih podjetij za proizvodnjo, ponudbo storitev in njihovo distribucijo;
- zavest lokalnih skupnosti, da so nujne stalne spremembe – v obliki lokalne ali regionalne identitete. To omogoča celostni pristop za trajnostni razvoj z gospodarskega, družbenega in okoljskega vidika, kar je dodatni dejavnik za privabljanje novih naložb;
- zelo proaktiven odnos regionalnih in lokalnih oblasti, ki temelji na vodstvenih sposobnostih in dostopu do instrumentov, povezanih s konkurenco in finančnimi sredstvi;
- obsežen projekt, ki nastane v neposrednem okolju in je prilagojen lokalnim razmeram, pri tem pa od primera do primera različno povezuje različne vidike: gospodarski razvoj, izobraževanje, socialno vključevanje, kulturo, prostorsko načrtovanje itd.

#### Priporočila Odbora regij

38. Evropska komisija mora priznati, da v mestih in regijah poteka neprestano prestrukturiranje, ki spremlja naše življenje.

39. Odbor poziva lokalne in regionalne oblasti, naj na podlagi obsežnih in skupnih projektov mest in regij razvijejo resnično načrtovanje za svoja območja, ki bo vključevalo tudi spremljanje, podporo lokalnega gospodarstva ter vključitev lokalnih ukrepov gospodarstva v regionalne strategije.

40. Odbor regij v zvezi s tem priporoča stalno spremljanje teh procesov v celotni Evropski uniji, ki bi ga izvajali organi, neodvisni od vseh zainteresiranih strani; spremljanje bi vključevalo tudi podjetja, socialne partnerje ter lokalne in regionalne skupnosti po regijah in po sektorjih. Ta sistem bi moral vključevati tudi analizo družbenih in gospodarskih sprememb na lokalni, regionalni in nacionalni ravni, pri tem pa upoštevati podeželske, obrobne in gorske regije, ter analizo prihodnjih gospodarskih trendov na trgu dela.

41. Zato Odbor priporoča objavo najboljših praks prestrukturiranja, kar bi koristilo drugim mestom in regijam v EU. Najboljše prakse bi morali predstaviti razvrščene po območjih s podobno vrsto prestrukturiranja (podeželske regije, obrobne regije, regije s težko industrijo, rudarstvom, lahko industrijo, tekstilno industrijo, mestna območja itd.).

42. Evropska unija in države članice bi morale s finančnimi instrumenti spodbujati partnerstva na lokalni in regionalni ravni med upravami, podjetji in socialnimi partnerji ter s tem spodbujati sodelovanje za lokalni razvoj v času globalizacije. Tako bo precej lažje predvidevati procese prestrukturiranja.

43. Poziva Evropsko komisijo in države članice, naj posebno pozornost namenijo prožnosti mehanizmov financiranja EU, zlasti ESS, in tako zagotovijo, da bodo na razpolago finančna sredstva za hiter odziv na položaj, ki se pojavi nenadoma in nepričakovano. V teh primerih je takoj potrebno financiranje poslovnih inkubatorjev, izbire osebja, pomoči in svetovanja za novo ustanovljena podjetja in usmerjenega usposabljanja. Tisti, ki zaradi prestrukturiranja izgubijo zaposlitev, imajo največ možnosti najti novo zaposlitev v treh mesecih, pozneje se te možnosti bistveno zmanjšajo. Mehanizmi za uporabo instrumentov na različnih ravneh EU bi morali upoštevati to potrebo po odzivnosti. Ukrepi za hiter odziv na stiske, ki jih lahko povzročijo prestrukturiranje, bi morali vključevati pomoč za kritje nujnih družbenih potreb prizadetih posameznikov (nastanitev, zdravstvo, svetovanje itd.). Ljudje, ki jih prizadene prestrukturiranje, potrebujejo družbeno podporo, da lahko na novo začnejo in se prilagodijo prestrukturiranju.

44. Priporoča, da se v procesu prestrukturiranja izkoristi čezmejna lega nekaterih mest in regij ter poziva k odstranitvi vseh postopkovnih ovir, ki onemogočajo pretok delavcev in kapitala ter s tem tudi proces prestrukturiranja.

45. Priporoča, da Komisija sprejme celostni pristop za sofinanciranje procesov prestrukturiranja iz evropskih skladov, kar bi omogočilo reševanje gospodarskih in družbenih vprašanj ob izvajanju evropskih politik.

46. Države članice poziva, naj odstranijo pravne in druge ovire za ustanovitev zasebno-javnih partnerstev, ki bi lahko ponudili aktivno in učinkovito pomoč v procesih prestrukturiranja.

47. Evropsko komisijo in druge institucije, ki sofinancirajo procese prestrukturiranja, poziva, naj povečajo nadzor nad učinkovitostjo porabe sredstev, zlasti pri t. i. „mehkih projektih“, ki se financirajo iz Evropskega socialnega sklada.

48. Evropsko unijo poziva k upoštevanju vidikov, povezanih s procesom prestrukturiranja, v sedanjih evropskih politikah in pri pripravi novih politik od faze njihovega načrtovanja do zaključka.

49. Države članice poziva, naj podjetjem, ki jih je prizadelo prestrukturiranje, omogoči finančne instrumente, združljive s pravom EU, zlasti podjetjem v obrobni regijah, kjer obstaja tveganje izgube kulturne dediščine ali lokalne ali regionalne identitete, in MSP, saj je zanje ta proces še posebej težaven.

50. Pričakuje, da se bo Komisija želela posvetovati z njim o smernicah Skupnosti o državni pomoči za reševanje in prestrukturiranje podjetij v težavah, katerih rok veljavnosti bo potekel oktobra 2009 in jih bo treba pregledati leta 2007/2008.

51. Priporoča predvsem, da države članice in vsa podjetja, vključena v proces prestrukturiranja, zagotovijo ohranjanje lokalne tradicije in kulture, kar je lahko prednost v sedanjih in prihodnjih procesih prestrukturiranja.

52. Priporoča, da se pri predvidevanju procesov prestrukturiranja in širjenju najboljših praks v zvezi s prilagajanjem mest in regij spremembam, ki jih prinaša globalizacija, izkoristi nova pobuda Evropske komisije z naslovom *Regije za gospodarske spremembe* ter mreže mest in regij, ki nastajajo na podlagi te pobude in jih sofinancira Evropski sklad za regionalni razvoj.

53. Komisiji priporoča, da naj bo pozorna predvsem na izvajanje regionalnih spodbud pri preseljevanju podjetij.

V Bruslju, 11. oktobra 2007

Predsednik  
Odbora regij  
Michel DELEBARRE

## PRILOGA I

**Kratek povzetek študij primerov prestrukturiranja v mestih in regijah**

Kar je dajalo na začetku vtis prehodne krize prilaganja v 70-ih in 80-ih letih, je dejansko postala stalnica družbenega in gospodarskega življenja sodobne Evrope, in stalni proces, ki od podjetij in njihovega okolja zahteva, da se prilagajajo na spremenljive pogoje na trgu – stalni proces prestrukturiranja. Za namene tega mnenja o prestrukturiranju v mestih in regijah EU, pripravljenega na zaprosilo Evropske komisije, smo preučili informacije, ki smo jih prejeli o razvoju teh procesov skupaj z informacijami iz drugih dokumentov. Sklepi in priporočila so vključeni v mnenje.

**Škotska (Združeno kraljestvo) – primer močne konkurence na svetovnem trgu**

Število delavcev v industriji je v obdobju 2002-2006 upadlo z 276 000 na 227 000, proizvodnja za izvoz pa je v istem obdobju upadla za 36 %. Večina podjetij je svojo proizvodnjo preselila v nove države članice ter Indijo in na Kitajsko. Načrt za gospodarski razvoj Škotske (Framework for Economic Development in Scotland – FEDS) se osredotoča na zagotavljanje produktivnosti in konkurenčnosti na svetovnem trgu. Program PACE (Partnership Action for Continued Employment), ki so ga ustanovile škotske oblasti, je omogočil vsem organizacijam v zasebnem in javnem sektorju, da so aktivno preprečile masovno odpustanje delavcev. Prestrukturiranje je hudo prizadelo škotski trg dela, zlasti industrijo. Vendar ima zaradi rasti v zaposlovanju v storitveni industriji in podjetniškem sektorju Škotska trenutno eno najvišjih ravni zaposlenosti v EU, stopnja brezposelnosti pa je na najnižji ravni v zadnjih 30 letih. Poleg tega ima škotsko gospodarstvo ogromno korist od globalizacije. Škotske banke so se razširile na tuje trge, kar je utrdilo njihov položaj med konkurenti.

**Baskija (Španija) – prestrukturiranje regije in njenih mest**

Lokalna industrija, ki je umerjena na ladjedelništvo, jeklarsko in težko industrijo, je v 80-ih letih doživela zaton. Baskovska vlada, delodajalci in sindikati so se odločili za prestrukturiranje in modernizacijo teh sektorjev. Ustvarjenih je bilo 9 grozdov, ki skupaj ustvarjajo 45 % baskovskega BDP in so danes še vedno gonilna sila baskovskega gospodarstva. Po procesu prestrukturiranja, ki je trajal 20 let, je baskovski BDP tretji najvišji v Evropi, takoj za regijami v Luksemburgu in na Irskem. Brezposelnost, ki je še leta 1990 znašala 25 %, je upadla na 4,5 %. Večina kapitala je bila vložena v inovacije; 66 % vseh sredstev je iz zasebnih virov (povprečje za Španijo je 48 %, za Evropo pa 54 %). Proces prestrukturiranja je bil povezan s preoblikovanjem mest v regiji vključno s prestolnico Bilbao. Kultura in lokalna identiteta sta imela v tem procesu ključno vlogo, kar je prispevalo k veliki stopnji sprejemanja samega procesa prestrukturiranja.

**Kreta (Grčija) – od kmetijstva do turizma**

Prestrukturiranje na Kreti je potekalo s pomočjo sredstev grške vlade in evropskih sredstev, temeljilo pa je na sodelovanju med podjetji in raziskovalnimi inštituti (Univerza na Kreti in raziskovalni inštitut Heraklion) s ciljem, da bi ljudem pomagali pri prehodu iz kmetijstva v storitveni sektor. Ta cilj je bil samo delno dosežen. Glavni razlog za to je vertikalna struktura in potek ukrepov od zgoraj navzdol. Močni centri so postali še močnejši, območja v notranjosti otoka pa so postala še bolj marginalizirana, s čimer se je povečal prepad med posameznimi manjšimi regijami, ni pa privedlo do večje konkurenčnosti.

**Tavira (Portugalska)**

Prestrukturiranje, ki temelji na prenovi, je privedlo do razvoja turizma in povečanja v naložbe v tem sektorju, kar je omogočilo ohranitev zgodovinske in arhitekturne dediščine regije, to pa je še bolj okrepilo turizem in dotok zasebnega kapitala. Ta proces se je financiral s sredstvi skladov PITER, URBCOM, INTERREG in PROALGARVE.

**Avstrijske dežele**

Prestrukturiranje s preходом z gospodarstva, ki temelji na enem sektorju, na večdimenzionalno gospodarstvo, ki temelji na projektih v raziskave in razvoj, ter prehod v turizem in podjetništvo. Ta proces doživlja močno podporo s stalnim razvojem možnosti za poklicno izobraževanje in usposabljanje.

**Porto (Portugalska)**

Proces prestrukturiranja se je komaj začel, nujen pa je postal zaradi selitve številnih vladnih organov in podjetij v prestolnico ter zaradi upada števila prebivalcev in propada tradicionalnih malih trgovin zaradi supermarketov. Cilj tega procesa je prenoviti mestno središče, razviti kulturne storitve in prenoviti mestno stanovanjsko politiko. Leta 2004 je nastala pobuda PortoVivo z željo privabiti zasebni kapital v mesto. Ta projekt prestrukturiranja in prenove naj bi trajal 20-let. V tem času je predvidena prenova več kot 5 000 stavb, s čimer bi ohranili dragoceno kulturno in zgodovinsko dediščino ter razvili storitveno dejavnost in s tem ustvarili nova delovna mesta.

**Liberec (Češka)**

Proces prestrukturiranja je postal potreben zaradi spremembe političnega sistema in želje, da bi gospodarstvo uskladili z evropskimi standardi. Financira se v glavnem iz državnega in regionalnega proračuna in evropskih sredstev. S tem je dobil pomoč sektor MSP in omogočen je bil razvoj javno-zasebnih partnerstev. Glavni težavi sta dolg in stanje javnih financ.

**Vroclav (Poljska)**

V zadnjih 17 letih sta doživljala spremembe gospodarstvo in videz mesta. Prenova mestnega središča in nekaterih mestnih območij je v mesto privedla zasebne investitorje. Pojavili so se hoteli in restavracije. Odprta politika mestnih oblasti v sodelovanju s partnerskimi mesti, regionalnimi oblastmi in osrednjo vlado ter sodelovanje mesta z neposredno okolico sta omogočila pojav novih panog v bližini mesta. Vroclavski tehnološki park, mestna izobraževalna središča in industrija so predstavili mnogo pobud na področju raziskav in razvoja. Brezposelnost je v tem obdobju upadla z 18 % na 6 %, negativno je samo povišanje cen – cene nepremičnin so npr. zrasle za 400 %.

---